

**SAMEN
WERKINGS
VERBAND**

VO De Langstraat

SAMEN VERSTERKEN 2.0

**Ondersteuningsplan
Samenwerkingsverband
VO De Langstraat
2026 - 2030**

Inhoudsopgave

1. Voorwoord
2. Terugblik ondersteuningsplan 2022 - 2026
 - 2.1. Inleiding
 - 2.3. Lessen voor de toekomst
3. Uitgangspunten, koers en doelstellingen voor 2026 - 2030
 - 3.1. Uitgangspunten
 - 3.2. Koers
 - 3.3. Ambities
 - 3.4. Doelen
4. Ondersteuningsstructuur
 - 4.1. Toeleiding naar ondersteuning
 - 4.1.1 Vormen en niveaus van ondersteuning
 - 4.1.2 Adviescommissie Toelaatbaarheid (ACT)
 - 4.2. Het ondersteuningsaanbod
 - 4.2.1 Voortgezet onderwijs (VO)
 - 4.2.2 Praktijkonderwijs
 - 4.2.3 Voortgezet Speciaal onderwijs (VSO)
 - 4.2.4 Tussenvoorzieningen
 - 4.2.5 OPDC Boost!
 - 4.3. Doelgroep en dekkendheid
 - 4.4. Knelpunten, versterkingen en veranderingen in 2026-2030
 - 4.4.1 Knelpunten en uitdagingen
 - 4.4.2. Versterkingen en veranderingen
 - 4.5. Professionalisering, expertisedeling en -versterking
 - 4.5.2. Het professionaliseringsaanbod
 - 4.5.3. Monitoring, evaluatie en borging
 - 4.6. Overgang PO-VO
 - 4.7. Samenwerkingspartners
5. Organisatie en beheer
 - 5.1. Governance en organisatie
 - 5.2. Kwaliteitsbeleid
 - 5.3. Financiën
6. Tot slot

1 Voorwoord

Voor u ligt het nieuwe ondersteuningsplan (OSP) van Samenwerkingsverband VO de Langstraat. Dit plan markeert een volgende stap in onze gezamenlijke opdracht om passend en inclusief onderwijs te realiseren voor leerlingen in onze regio in de periode augustus 2026- augustus 2030.

De afgelopen jaren hebben we waardevolle inzichten opgedaan en belangrijke stappen gezet. We hebben geïnvesteerd in de verdere professionalisering van scholen, de ontwikkeling van arrangementen op maat en een intensievere samenwerking met onder andere gemeenten, primair onderwijs en jeugdhulp. Tegelijkertijd zien we dat we er nog niet zijn. Het aantal leerlingen in het VSO (voortgezet speciaal onderwijs) blijft hoog, het aantal thuiszitters daalt niet structureel en de ondersteuningsstructuur op scholen staat onder druk. Dit vraagt om een hernieuwde focus, samenwerking en innovatie.

In dit plan bouwen we voort op de fundamenten die goed werken en durven we kritisch te kijken naar wat beter kan. We kiezen daarom bewust voor versterking op drie strategische pijlers: **meer inclusief, meer preventief** en **meer samen**. Dit wordt vertaald naar de volgende concrete stappen, wat de kern voor de komende vier jaar samenvat:

- De basisondersteuning verder versterken, met aandacht voor pedagogisch-didactisch handelen en vroegsignalering;
- De samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs intensiveren, met ruimte voor gedeelde expertise en proefplaatsing;
- Overstappen van gespecialiseerd naar regulier onderwijs bevorderen daar waar mogelijk;
- Versterken van de ondersteuningsstructuren door flexibele, kleinschalige voorzieningen binnen/tussen scholen in te richten voor leerlingen met complexe ondersteuningsvragen;
- Aanpak van de thuiszittersproblematiek

Tijdens het varen van deze koers zoeken we actief, zoals onze naam al zegt, de samenwerking op, zoals met gemeenten, jeugdhulp, het vso en het primair onderwijs. Hierdoor kan er een dekkend, kwalitatief sterk en toekomstgericht ondersteuningsaanbod worden gerealiseerd, zodat leerlingen zich kunnen ontwikkelen en zich gezien en gehoord voelen op een passende en thuisnabije onderwijsplek.

Dit plan is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met onze partners. We danken iedereen die heeft bijgedragen aan de totstandkoming ervan. De komende jaren blijven we samen leren, ontwikkelen en verbeteren, want alleen samen kunnen we het verschil maken voor onze leerlingen en een veerkrachtig en inclusief onderwijslandschap realiseren in de regio.

2 Terugblik ondersteuningsplan 2022-2026

2.1. Inleiding

Het schrijven van het nieuwe OSP is ook een moment van reflectie op de vorige beleidsperiode. In het vorige ondersteuningsplan (2022-2026) formuleerden we een heldere missie: het realiseren van een samenhangend geheel van voorzieningen, zodat leerlingen met een ondersteuningsbehoefte een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs krijgen. We kozen hierbij drie beleidsprioriteiten: het versterken van de basisondersteuning, het uitbreiden van het bovenscholens netwerk met specifieke arrangementen en het behouden van een gezonde financiële basis. Deze prioriteiten waren

uitgewerkt in een reeks concrete algemene, school- en netwerkgerichte kwalitatieve, kwantitatieve doelen en drie thema's. De jaarverslagen, monitorgesprekken, zelfevaluaties, rapportages en tussentijdse evaluaties vormen de basis voor deze analyse en of en hoe de doelen zijn behaald.¹ In dit hoofdstuk beschrijven we de voortgang op de gestelde doelen, de successen die zijn geboekt, de knelpunten die zijn ervaren en de lessen die we meenemen naar de planperiode 2026-2030.

2.2. Doelen en resultaten

Algemene doelen

- Leerlingen nemen zoveel als mogelijk deel aan regulier VO (voortgezet onderwijs).
- Onderwijs is een groepsactiviteit, vindt plaats in de school en zoveel mogelijk thuisnabij.
- Doelen zijn concreet, afspraken worden vastgelegd en geëvalueerd, taakverdeling is eenduidig, het tijdpad vastomlijnd en steeds gericht op continuïteit van onderwijs.

Doelen medewerkers in de school en de bovenschoolse voorziening

- De medewerker is handelingsbekwaam conform het ondersteuningsprofiel van de school.
- De medewerker werkt integraal handelingsgericht en samen met het ondersteuningsteam.

Doelen school

- De school voldoet aan de zorgplicht.
- De school is gesprekspartner van leerling en ouders over de ondersteuningsbehoefte.
- Het VO faciliteert expertiseontwikkeling voor steeds inclusiever onderwijs in de klas.
- Het VO versterkt de (basis-) ondersteuning.
- Het VSO faciliteert doorstroming naar VO voor leerlingen voor wie dat mogelijk is.

Doelen met interne en externe partners

- Scholen voor V(S)O maken gebruik van elkaars expertise.
- We versterken de samenwerking en afstemming voor de aansluiting jeugdhulp en onderwijs.
- We bevorderen bewustwording op uitvoerend niveau van elkaars ondersteuning en zorg, ook over gemeentegrenzen heen.
- We ontwikkelen onderwijs-zorgarrangementen en onderwijs-zorgvoorzieningen.
- We voorkomen thuiszitten.

Doelen SWV (samenwerkingsverband)

- Het SWV heeft een dekkend ondersteuningsaanbod.
- Het SWV bevordert kennisdeling en onderlinge samenwerking.
- Het SWV werkt planmatig en doelmatig en is transparant.

Kwantitatieve doelen

- Het percentage leerlingen in het PrO, inclusief de Veilige route, is onder het landelijk gemiddelde.
- Het aantal leerlingen in VSO neemt af naar een deelnamepercentage onder het landelijk gemiddelde.
- Het aantal leerlingen dat vanuit het VO de overstap maakt naar het VSO daalt gedurende de ondersteuningsperiode naar maximaal twintig per jaar.

¹ Zo heeft het SWV VO de Langstraat een onderzoek laten uitvoeren door KBA naar de mate waarin er sprake is van een dekkend aanbod van ondersteuning binnen het SWV.

In het najaar van 2025 is er een uitgebreide evaluatie geschreven. Voor deze versie verwijzen wij u naar dat document.² Samenvattend kan het volgende geconcludeerd worden:

Meer thuisnabij

- Het streven naar thuisnabij onderwijs kreeg in deze periode extra urgentie door het oplopende deelnamepercentage aan het VSO. Ondanks inspanningen om leerlingen binnen het regulier VO te houden, steeg het percentage VSO-leerlingen van 3,68% in 2019 naar 4,34% in 2021 en bleef dit percentage ook in 2025 (4,46%) boven het landelijke gemiddelde.
- De instroom in het VSO nam toe. De toename zit vooral in de zijinstroom vanuit het regulier voortgezet onderwijs: De laatste vier jaar is dit toegenomen van 19 naar 31 leerlingen per schooljaar.
- De meeste TLV's worden afgegeven voor VMBO-leerlingen, vooral in de eerste twee leerjaren;
- Het aantal leerlingen dat vanuit de PO- VO overstap instroomt in het VSO schommelt de laatste jaren tussen de 47 en 56. Deze leerlingen komen vooral vanuit het speciaal onderwijs (SO), maar ook vanuit het speciaal basisonderwijs (sbo, 28%) en regulier basisonderwijs (14%).
- Internaliserende problematiek (zoals angst en depressie) is een groeiende reden voor verwijzing naar het VSO. Bij leerlingen die een TLV krijgen is vaak sprake van meervoudige problematiek en van problemen in de contextuele situatie.
- Er is in toenemende mate een stagnatie in de doorstroom naar het VSO gezien wachtlijsten. Op casusniveau levert dit soms ongewenste situaties op.
- Kijkend naar informatie met betrekking tot de overstaparrangementen zien we een toename van de doorstroom van gespecialiseerd onderwijs naar regulier onderwijs in schooljaar 23-24 (van 7 naar 18) en weer in een afname in het aantal toegekende arrangementen in najaar 2024 (7).
- Er zijn in de afgelopen jaren stappen gezet om de samenwerking met het VSO te intensiveren, o.a. via OZAPP-trajecten en het betrekken van VSO-expertise bij preventievere ondersteuning.
- Het deelnamepercentage PrO is sinds 2021 onder het landelijk gemiddelde (3,04% in 2025)

OPDC Boost!

- OPDC Boost! heeft beperkte capaciteit en is vaak vol, wat leidt tot wachtlijsten;
- De verblijfsduur van leerlingen is vaak langer dan de beoogde 15 weken mede door het stagneren van doorstroom naar VSO of MBO;
- De meeste verwijzingen komen van VMBO-scholen, maar het aandeel HAVO/VWO-leerlingen neemt toe;
- Terugkeer naar de reguliere school is beperkt (27% in 2023-2024). Veel leerlingen stromen uit naar andere vormen van onderwijs (VSO of MBO) of arbeidsmarkt;
- Jaarlijks worden tussen de 11 en 22 OPDC- arrangementen toegekend door de ACT.

Thuiszitters

Kijkend naar de informatie (indicatief) met betrekking tot thuiszitters zien we een toename van het aantal leerlingen met langdurig relatief verzuim.

Meer preventief

De basisondersteuning op de VO-scholen is in de afgelopen jaar versterkt. Alle scholen beschikken over een ondersteuningsstructuur met een centrale rol voor de ondersteuningscoördinator en het ondersteuningsteam. Er is meer aandacht gekomen voor vroegsignalering, het opstellen van OPP's en

² Dekkend ondersteuningsstructuur KBA

het inzetten van lichte ondersteuning binnen de school. Toch zijn er aanzienlijke verschillen tussen scholen in de breedte, diepgang en borging van de ondersteuning. Docenten ervaren nog regelmatig handelingsverlegenheid, met name bij internaliserende en complexe problematiek. De inzet van orthopedagogen en schoolondersteuners wordt als waardevol ervaren, maar is niet op alle scholen structureel beschikbaar. De pedagogische basis en het eigenaarschap van docenten in het ondersteunen van leerlingen vragen blijvende aandacht. De ondersteuningsniveau's zijn duidelijker beschreven en geven richting aan ieders rol en verantwoordelijkheid en aan de minimale vereisten. De "routing" naar de ACT is daaraan gekoppeld. Het OPDC Boost! heeft zich ontwikkeld tot een belangrijke voorziening voor leerlingen met complexe ondersteuningsvragen. Tegelijkertijd is de verblijfsduur van leerlingen op het OPDC toegenomen, mede door wachtlijsten in het VSO en de jeugdhulp. De oorspronkelijke reboundfunctie is onder druk komen te staan en het OPDC fungeert steeds vaker als doorstroomvoorziening.

Meer samen

De samenwerking tussen scholen, gemeenten, jeugdhulp en het VSO is in de afgelopen jaren versterkt, maar blijft een aandachtspunt. Er zijn goede voorbeelden van samenwerking op casusniveau, maar structurele afstemming en gezamenlijke verantwoordelijkheid zijn nog niet vanzelfsprekend. De samenwerking met gemeenten rond thuiszitters en jeugdhulp is verbeterd, o.a. via het thuiszittersprotocol, plan van aanpak en overlegstructuren, maar wordt belemmerd door verschillen in werkwijze en capaciteit tussen gemeenten.

De samenwerking met het PO-samenwerkingsverband is, op zowel bureau- als netwerkniveau, geïntensiveerd, o.a. rond de overgang PO-VO, het ouder- en jeugdsteunpunt en overlegstructuren. Ook is er meer uniformiteit rondom de TAC-ACT en het kwaliteitssysteem. Toch blijven er knelpunten in aansluiting tussen PO en VO, met name bij leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. De overgang blijkt voor veel leerlingen groot en vraagt om betere voorbereiding en begeleiding.

(Deels) behaalde doelen

- De zorgplicht wordt nageleefd, maar kan bij nieuwe aanmeldingen met extra ondersteuningsbehoeften nog versterkt worden;
- De samenwerking met het VSO is gestart, maar vraagt verdere intensivering;
- De overstap van leerlingen vanuit het VSO naar het VO vindt nog beperkt plaats;
- Het aantal thuiszitters is gedaald, maar blijft een punt van zorg, vooral bij leerlingen met internaliserende problematiek.
- De basisondersteuning is op alle scholen aanwezig en wordt planmatig versterkt;
- Er is een grotendeels dekkend ondersteuningsaanbod op school- en bovenschools niveau;
- De samenwerking met gemeenten en jeugdhulp is verbeterd;
- Het deelnamepercentage aan het praktijkonderwijs is onder het landelijke gemiddelde.

Niet behaalde doelen

- Het deelnamepercentage aan het VSO is niet gedaald tot onder het landelijk gemiddelde.
- Het aantal overstappers van VO naar VSO is niet gedaald tot onder de beoogde grens van twintig per jaar;
- Het aantal thuiszitters neemt toe.
- De financiële druk op het samenwerkingsverband is toegenomen door de stijgende VSO-deelname.

2.3. Lessen voor de toekomst

De evaluatie van het ondersteuningsplan 2022-2026 laat zien dat er belangrijke stappen zijn gezet in het versterken van de ondersteuning op de VO-scholen. Tegelijkertijd is duidelijk geworden dat het realiseren van thuisnabij, inclusief onderwijs een lange adem vraagt. De complexiteit van ondersteuningsvragen neemt toe en vraagt om een integrale aanpak waarin (PO-VO) onderwijs, jeugdhulp en gemeenten intensief samenwerken.

Voor de komende planperiode ligt de uitdaging in het:

- Verder versterken van de basisondersteuning;
- Ontwikkelen van ondersteuningsstructuren binnen of tussen de scholen voor leerlingen met complexe problematiek;
- Verbeteren van de aansluiting PO-VO;
- Realiseren van een meer inclusieve onderwijspraktijk;
- Het terugdringen van het aantal leerlingen in het VSO;
- Het terugdringen van het aantal thuiszitters.

Deze koers wordt in het volgende hoofdstuk uitgebreider uiteengezet.

3 Uitgangspunten, koers en doelstellingen voor 2026-2030

3.1. Uitgangspunten

Dit OSP is gestoeld op de overtuiging dat elk kind recht heeft op kwalitatief goed en passend onderwijs. Het uitgangspunt voor passend onderwijs is dan ook gericht op de vraag hoe het onderwijs zodanig kan worden ingericht dat het recht doet aan de verschillen tussen leerlingen. Daarbij staat het realiseren van een ononderbroken ontwikkelingsproces centraal, waarbij iedere leerling een passende plek krijgt binnen het onderwijsaanbod van het samenwerkingsverband. De uitgangspunten die in dit hoofdstuk uiteen worden gezet zijn gebaseerd op internationale en nationale kaders, zoals o.a. de Salamanca-verklaring (UNESCO, 1994). Deze verklaring blijft onverminderd leidend voor de schoolbesturen en het samenwerkingsverband:

- Ieder kind unieke eigenschappen, interesses, mogelijkheden en leerbehoeften heeft;
- Ieder kind recht heeft op onderwijs en in staat moet worden gesteld een acceptabel niveau van leren te bereiken en te behouden;
- Onderwijsprogramma's moeten worden ontworpen met oog voor deze diversiteit.

Landelijke kaders en regionale vertaling

Onze uitgangspunten zijn ook in lijn met de verwachtingen die gesteld zijn vanuit het ministerie van OCW, de samenleving en de politiek, de wettelijke verplichtingen voor samenwerkingsverbanden, maar ook de maatschappelijke opdracht vanuit de overheid om toe te werken naar inclusief onderwijs in 2035. Deze aanbevelingen en voorschriften worden uiteengezet in de volgende nationale kaders: 'de Staat van het Onderwijs 2025,' 'het Programma van Eisen 2024,' beleidskader 'Met elkaar voor alle kinderen en jongeren en de Contouren werkagenda 'Route naar Inclusief Onderwijs.' Naast de voorschriften en regelgeving, onderschrijft samenwerkingsverband VO de Langstraat de meeste aanbevelingen in dit OSP en vertaalt ze dan ook naar concrete uitgangspunten voor beleid en uitvoering specifiek voor deze regio:

Aanbevelingen³

1. Kwaliteit van ondersteuningsplannen verbeteren

³ Uit de Staat van het Onderwijs 2025 – Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs

- Zorg dat ondersteuningsplannen voldoen aan wettelijke eisen
- Maak afspraken concreet en niet vrijblijvend
- Beschrijf duidelijk hoe regulier en speciaal onderwijs samenwerken
- Geef aan welke vormen van maatwerk worden ingezet

2. Sturen op deelname aan regulier onderwijs

- Formuleer concreet beleid om deelname aan regulier onderwijs te vergroten
- Zet actief in op maatwerk en soepele overgangen van speciaal naar regulier onderwijs
- Maak doelen en beoogde resultaten expliciet om beter te kunnen evalueren en verantwoorden

3. Samenwerking regulier en speciaal onderwijs stimuleren

- Ondersteun samenwerking richting inclusief onderwijs
- Gebruik ervaringen en voorbeelden uit andere regio's en landen
- Zorg voor gedeelde visie, draagvlak en gedeelde huisvesting

4. Verantwoording en evaluatie versterken

- Verbeter de kwaliteit van evaluaties voor verantwoording
- Zorg dat scholen verantwoording afleggen aan schoolbesturen
- Schoolbesturen moeten op hun beurt verantwoording afleggen aan het samenwerkingsverband
- Intern toezicht moet beter zicht krijgen op doelmatige besteding van middelen

Algemene verwachtingen (niet wettelijk, maar maatschappelijk en beleidsmatig relevant)⁴

1. Toegankelijkheid en inclusie

- Alle leerlingen zijn welkom, ongeacht ondersteuningsbehoefte
- Er wordt altijd gezocht naar een zo passend mogelijke plek op de school van aanmelding

2. Transparantie en informatievoorziening

- Zorgplicht en aanmeldprocedure worden helder uitgelegd in de schoolgids en op de website
- Beleid over wachtlijsten en aanmeldingen is openbaar

3. Ouder- en leerlingbetrokkenheid

- Input van ouders en leerlingen wordt serieus genomen bij het vormgeven van ondersteuning

4. Governance en samenwerking

- Interne toezichthouders binnen samenwerkingsverbanden zijn onafhankelijk. Hiervoor is een wetsvoorstel in ontwikkeling.
- Schoolbesturen handelen vanuit een brede maatschappelijke opgave en houden zich aan het ondersteuningsplan

5. Kennisdeling en expertise

- Expertise uit gespecialiseerd onderwijs wordt gedeeld met regulier onderwijs
- Schoolbesturen maken actief gebruik van elkaars kennis en ervaring

6. Verzuim en thuiszitters

- Schoolbesturen ontwikkelen verzuimbeleid met vaste elementen
- Er is zicht op verzuim en samenwerking met externe partijen incl. een beschrijving van hoe deze samenwerking is vormgegeven met extern betrokkenen
- Samenwerkingsverbanden ondersteunen scholen bij het terugdringen van verzuim.

⁴ Uit de Programma van Eisen 2024

Wettelijke verplichtingen⁵

1. Ouders en leerlingen

- Schoolgids moet informatie bevatten over ondersteuning, verzuimbeleid en het samenwerkingsverband
- Ontwikkelingsperspectief (OPP) verplicht bij extra ondersteuning; opstellen binnen 6 weken, jaarlijks evalueren met ouders en leerling.
- Zorgplicht: bij afwijzing moet school zorgen voor een passende plek elders
- Toelaatbaarheidsverklaring (TLV): ouders ontvangen afschrift; elk TLV krijgt een volgnummer
- Medezeggenschap: ouders en leerlingen hebben instemmingsrecht via MR en GMR. Ook worden zij actief betrokken via hoorrecht en ouder- en jeugdstunpunten.

2. Scholen

- Basisondersteuning: onderwijs moet afgestemd zijn op voortgang en behoeften van leerlingen
- Schoolplan: bevat beleid over onderwijskwaliteit, personeel en kwaliteitszorg
- Schoolgids – ondersteuningsaanbod wordt hierin vastgelegd en wordt minimaal elk jaar geëvalueerd
- Verzuimregistratie: correcte melding in het register onderwijsdeelnemers; verzuimbeleid in schoolgids
- Medezeggenschap: personeel heeft instemmings- en adviesrechten op beleid en financiën

3. Stelsel

- SWV: elke school moet aangesloten zijn bij een SWV
- Dekkend netwerk: samenwerkingsverband moet zorgen voor een samenhangend geheel van voorzieningen
- Nieuwe school stichten: overleg met gemeente, samenwerkingsverband en andere besturen verplicht
- Nevenvestiging: vereist instemming van gemeente en samenwerkingsverband

4. Samenwerking met partners

- Jeugdhulp: afstemming met gemeenten en zorgpartners is wettelijk verplicht
- OOGO: verplicht overleg over ondersteuningsplan en jeugdbeleid
- Residentiele instellingen: afspraken over terugkeer naar onderwijs verplicht

5. Governance

- Rechtspersoon: samenwerkingsverband moet een stichting of vereniging zijn
- Jaarverslag: openbaar maken verplicht
- Financiële verantwoording: juiste gegevens aanleveren, 7 jaar bewaren
- Intern toezicht: onafhankelijk, met wettelijk vastgelegde taken en overlegverplichting met ondersteuningsplanraad
- Ondersteuningsplanraad (OPR): instemmingsrecht op OSP bindende voordracht bij benoemingen

⁵ Programma van Eisen 2024, dit is een samenvatting van wettelijke verplichtingen voor schoolbesturen en samenwerkingsverbanden. Dit wordt in de volgende hoofdstukken uitgebreider besproken.

Het SWV merkt op dat zij te maken heeft met diverse moties en een instabiel politiek landschap, dat van invloed kan zijn op de wijze waarop het SWV haar taken uit kan en mag voeren. Deze ontwikkelingen volgt het SWV en waar nodig worden de plannen daarop bijgesteld.

Specifieke uitgangspunten voor de inrichting van het SWV

Tot slot kennen we een aantal uitgangspunten die specifiek voor dit SWV gekozen zijn:

- Het SWV kiest voor het bestuurs- c.q. scholenmodel, waarbij het merendeel van de middelen naar de schoolbesturen gaat, zodat zij daar passend en inclusief onderwijs mee in kunnen richten.
- Het bestuursbureau van het SWV is en blijft klein, de scholen zijn aan zet. Het SWV is ondersteunend aan de scholen en schoolbesturen om te komen tot inclusief onderwijs en richt zich daarbij voornamelijk op haar wettelijke taak.
- Het onderwijs wordt zo thuisnabij en inclusief mogelijk ingericht, in samenwerking met partners.
- Het SWV volgt de landelijke en gemeentelijke ontwikkelingen in de hervormingsagenda jeugd en de vorming van sterke lokale teams in elke gemeente. Waar mogelijk en nodig zoekt zij hierover actief afstemming en samenwerking met de gemeenten.

3.2. Koers

“Op weg naar inclusief onderwijs in 2035 bouwen wij samen met ketenpartners aan een inclusief onderwijssysteem dat ieder kind de kans geeft zich optimaal voor te bereiden op een actieve rol in de samenleving, passend bij zijn of haar mogelijkheden.”

Het samenwerkingsverband heeft als kerntaak om te zorgen voor een dekkend netwerk van ondersteuningsvoorzieningen, zodat alle leerlingen in de regio passend onderwijs kunnen volgen. Scholen en schoolbesturen hebben hierin een maatschappelijke opdracht: het onderwijs zo inclusief mogelijk inrichten, met oog voor de diversiteit aan ondersteuningsbehoeften van leerlingen. De afgelopen jaren is gebleken dat het aantal leerlingen in het VSO en het aantal thuiszitters niet is afgenomen, ondanks investeringen in basisondersteuning. De ondersteuningsstructuur binnen het VO staat onder druk door toenemende complexiteit van problematiek, beperkte capaciteit en verschillen in expertise tussen scholen. Tegelijkertijd is er een groeiende bereidheid onder gemeenten en scholen om samen te werken, expertise te delen en maatwerk te bieden. De koers voor de komende planperiode is gericht om deze ontwikkelingen te consolideren. Door te investeren in pedagogisch-didactisch vakmanschap, het structureel inzetten van orthopedagogische expertise, het ontwikkelen van kleinschalige ondersteuningsstructuren binnen en tussen scholen en het verbeteren van de samenwerking met VSO en gemeenten, wil het samenwerkingsverband toewerken naar een toekomstbestendig en inclusief ondersteuningsaanbod. Deze koers wordt vertaald in concrete ambities en doelen (zie hoofdstuk 3.3 en 3.4.) met duidelijke indicatoren voor monitoring en evaluatie. Daarmee wordt sturen op resultaat mogelijk en ontstaat ruimte voor leren en bijsturen.

3.3. Ambities

De ambitie van het samenwerkingsverband VO de Langstraat zijn geordend rond drie pijlers: **inclusief, preventief en samen.**

Inclusief

Het samenwerkingsverband streeft naar een situatie waarin leerlingen zoveel mogelijk binnen het regulier voortgezet onderwijs worden ondersteund. Verwijzing naar het VSO is een uiterste stap,

bedoeld voor een kleine groep leerlingen met zeer complexe ondersteuningsbehoeften. De ambitie is om:

- De basisondersteuning op alle scholen te versterken, zodat meer leerlingen binnen de eigen school kunnen blijven. Verbreden van ondersteuningsstructuur binnen het regulier onderwijs middels aanvullende ondersteuningsstructuren, zoals groeiklas Curio. Dit vraagt om “anders organiseren”.
- De overstap van leerlingen van het (V)SO naar het VO te bevorderen, waar dit verantwoord en haalbaar is;
- De samenwerking met VSO-scholen te intensiveren, zowel preventief als bij overstaptrajecten;
- Het ondersteuningsaanbod binnen het VO beter af te stemmen op leerlingen met internaliserende problematiek, hoogbegaafdheid, NT2-achtergrond en meervoudige problematiek.

Preventief

Om uitval en escalatie te voorkomen, is het van belang dat scholen handelen conform de beschreven ondersteuningsniveau 's. De ambitie is om:

- De pedagogische-didactische vaardigheden van docenten te versterken, zodat zij beter kunnen inspelen op signalen en ondersteuningsbehoeften;
- Mentoren en ondersteuningscoördinatoren structureel te positioneren en te ondersteunen;
- De inzet van orthopedagogen en andere specialisten structureel te borgen binnen scholen;
- Maatwerkvoorzieningen te ontwikkelen voor leerlingen met complexe ondersteuningsvragen, zoals time-in/out voorzieningen, rustplekken en leerwerktrajecten;
- De overgang PO naar VO te verbeteren, met aandacht voor warme overdracht, sociaal-emotionele voorbereiding en overgangsarrangementen

Samen

Passend Onderwijs is een gezamenlijke verantwoordelijk. De ambitie is om:

- De samenwerking tussen VO-scholen onderling te versterken, met aandacht voor kennisdeling, gezamenlijke voorzieningen en intervisie;
- De samenwerking met VSO-scholen te formaliseren, met duidelijke afspraken over expertise-uitwisseling, overstaptrajecten en gezamenlijke verantwoordelijkheid;
- De samenwerking met gemeenten te verbeteren, met als doel een sluitende aanpak voor thuiszitters en jongeren met meervoudige problematiek.
- Het samenwerkingsverband steviger te positioneren als regisseur en makelaar in complexe casuïstiek, met een duidelijke rol in preventie, toeleiding en monitoring.
- Tot slot hecht het SWV veel waarde aan een goede samenwerking met ouders. Zij sluit daarvoor in ieder geval aan bij de wet versterking positie leerlingen en ouders, waarvoor het hoorrecht in het OPP (ontwikkelingsperspectief) getoetst wordt door het SWV en zij een ouder- en jeugdsteunpunt heeft ingericht om ouders te informeren en te ondersteunen.

3.4. Doelen

De doelen zijn geordend per pijler. De kwalitatieve doelen vormen de basis voor het behalen van de kwantitatieve doelen.

Kwantitatieve doelen

- Deelnamepercentage VSO daalt van 4,46% (308 leerlingen in 2025) naar maximaal 2% (150 leerlingen)

- Deelnamepercentage praktijkonderwijs blijft stabiel rond 3%
- Alle leerlingen in beeld: geen langdurige thuiszitters zonder onderwijsaanbod
- Beperken overstap VO -> VSO. Maximaal 15 leerlingen per jaar maken de overstap van regulier VO naar VSO (i.p.v. 31 afgegeven TLV's voor de overstap VO-VSO in 2024-2025).
- Het aantal nieuwe TLV's voor VSO daalt jaarlijks met minimaal 10% ten opzichte van het peiljaar 2024;
- Minimaal 10 leerlingen per jaar stromen door van VSO naar VO met ondersteuning vanuit overstaparrangementen;
- De instroom vanuit het PO (sbo en bao) en SO naar VSO wordt jaarlijks met 5% verminderd.

Inclusief

- Alle scholen en schoolbesturen onderschrijven de visie op inclusief onderwijs en zorgen voor draagvlak onder personeel;
- Alle scholen hebben hun ondersteuningsaanbod vastgelegd in de schoolgids. Dit wordt jaarlijks geëvalueerd.

Preventief

- Alle scholen werken met een gelaagd ondersteuningsmodel met vijf niveaus.⁶
- Elke school beschikt over een functioneel ondersteuningsteam met een duidelijk gepositioneerde ondersteuningscoördinator;
- Orthopedagogische expertise is structureel beschikbaar op alle scholen, intern of via samenwerking;
- Er zijn minimaal vier kleinschalige ondersteuningsvoorzieningen gerealiseerd binnen het samenwerkingsverband;
- Het aantal thuiszitters daalt jaarlijks met minimaal 15%, met als doel: nul langdurige thuiszitters in 2030.

Samen

- Er is een structurele overlegstructuur tussen VO – en VSO scholen, gericht op preventie en overstap naar regulier onderwijs.
- Versterking van de rol van OCO's: gebeurt door scholing op maat, afgestemd op inventarisatie van behoeften, structurele bijeenkomsten. Vanaf het schooljaar 2025-2026 zal het OCO-overleg frequenter worden georganiseerd (5 á 6 keer per schooljaar) en worden aangevuld met de gedragswetenschappers van de scholen om uitwisseling en professionalisering te faciliteren.
- In samenwerking met gemeenten is een plan van aanpak opgesteld voor thuiszitters
- Het ouder- en jeugdsteunpunt is volledig operationeel en wordt jaarlijks geëvalueerd op bereik en effectiviteit.

4 Ondersteuningsstructuur

4.1. Toeleiding naar ondersteuning

Samenwerkingsverband VO de Langstraat streeft naar een dekkend, thuisnabij en kwalitatief hoogwaardig ondersteuningsaanbod voor alle leerlingen. Om dit te realiseren, is het essentieel dat

⁶ Zoals beschreven in de rapportage KBA dekkend ondersteuningsstructuur; Voor een uitgebreidere toelichting op onze vormen en ondersteuningsniveaus zie de notitie ondersteuningsniveaus 2025

scholen beschikken over een goed georganiseerde en herkenbare ondersteuningsstructuur, waarin planmatig en handelingsgericht wordt gewerkt. Binnen het samenwerkingsverband wordt gewerkt met een gelaagd model van ondersteuning bestaande uit drie vormen en vijf niveaus⁷. Deze vormen sluiten aan bij de landelijke ontwikkelingen en zijn afgestemd op de praktijk binnen het samenwerkingsverband:

4.1.1. Vormen en niveaus van ondersteuning

Drie vormen van ondersteuning binnen het samenwerkingsverband:

1. Basisondersteuning

De ondersteuning die elke school biedt binnen de reguliere setting. Deze bestaat uit planmatige, licht curatieve interventies, uitgevoerd onder regie en verantwoordelijkheid van de school. De kwaliteit van de basisondersteuning is afhankelijk van het pedagogisch-didactisch handelen van docenten, de signaleringsrol van mentoren en de coördinatie door de ondersteuningscoördinator. Scholen voldoen ten minste aan de landelijke norm voor basisondersteuning.

2. Lichte ondersteuning

Voorzieningen die aanvullend zijn op de basisondersteuning en gericht op leerlingen met een milde ondersteuningsbehoefte. Deze ondersteuning wordt gefinancierd vanuit middelen van het samenwerkingsverband en ingericht door de schoolbesturen. Voorbeelden zijn coaching, dyslexieprotocol en ondersteuning voor hoogbegaafde leerlingen.

3. Zware ondersteuning

Ondersteuning voor leerlingen met intensieve ondersteuningsbehoeften, waarvoor een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) voor het VSO of een individueel arrangement nodig is. Deze ondersteuning is altijd leerlinggebonden en overstijgt de mogelijkheden van lichte ondersteuning. Voorbeelden zijn OPDC-trajecten, overstaparrangementen en maatwerkvoorzieningen.

Vijf niveaus van ondersteuning

Binnen het samenwerkingsverband wordt gewerkt met een gelaagd model van vijf ondersteuningsniveaus. Deze niveaus maken het mogelijk voor scholen om stapsgewijs op te schalen wanneer de ondersteuningsbehoefte van een leerling toeneemt. Elk niveau kent eigen verantwoordelijkheden, betrokkenen en minimale vereisten.

Niveau	Verantwoordelijkheid	Regierol	Minimale vereisten	ACT betrokken?
1. Basisaanpak in de klas	Mentor / teamleider	Mentor	Mentoraat, basisaanpak	Nee
2. Basis-plus aanpak	OCO / teamleider	OCO	Scholen zijn verplicht om het ondersteuningsaanbod in schoolgids op te nemen (wordt jaarlijks geëvalueerd), leerlingdossier, groepsplan	Nee

⁷ Voor een uitgebreidere toelichting op onze vormen en ondersteuningsniveaus zie de notitie ondersteuningsniveaus 2025

3. Extra ondersteuning op schoolniveau	Directie	OCO / teamleider	OPP, groepsplan	Nee
4. Extra ondersteuning op bestuursniveau	Bestuur	Bovenschoolse expertise	Verslaglegging, analyse	Nee
5. Extra ondersteuning vanuit SWV	Bestuur / SWV	OCO / ACT	Volledig dossier, OPP, onderbouwing	Ja (via Tommy)

Niveau 1: Basisaanpak in de klas

De mentor signaleert en begeleidt leerlingen binnen de reguliere lessituatie. Voorbeelden zijn verlengde instructie, mentorgesprekken en differentiatie. De ondersteuning is preventief en geïntegreerd in het onderwijs.

Niveau 2: Basis-plus aanpak

Het docententeam biedt aanvullende ondersteuning, eventueel met inzet van GGD, leerplicht of maatschappelijke ondersteuning. Voorbeelden zijn faalangstreductietrainingen, NT2-ondersteuning en coaching. Afspraken worden vastgelegd in het leerlingdossier en groepsplan.

Niveau 3: Extra ondersteuning op schoolniveau

Bij intensievere ondersteuningsbehoeften wordt een OPP opgesteld. De ondersteuningscoördinator voert de regie. Externe partners zoals jeugdhulp kunnen betrokken worden. Voorbeelden zijn inzet van een orthopedagoog, maatwerkprogramma's of trajectbegeleiding.

Niveau 4: Extra ondersteuning op bestuursniveau

Wanneer de school handelingsverlegen is, wordt bovenschoolse expertise ingezet. Deze adviseert over vervolgstappen en ondersteunt bij complexe casuïstiek. Besturen zijn verantwoordelijk voor deskundigheid en beleidsmatige borging.

Niveau 5: Extra ondersteuning vanuit het SWV

Bij structurele handelingsverlegenheid kan een aanvraag worden gedaan bij de ACT voor een arrangement of TLV. Voorwaarde is dat de voorgaande niveaus aantoonbaar zijn doorlopen. De aanvraag wordt ingediend via het systeem Tommy.

Positionering van de ACT

De ACT (Adviescommissie Toelaatbaarheid) is gepositioneerd op niveau 5. De ACT beoordeelt aanvragen voor TLV's en arrangementen en geeft inhoudelijk advies op basis van volledige dossiers. De ondersteuningscoördinator is de vaste contactpersoon richting de ACT. De routing naar de ACT is beschreven in de notitie ondersteuningsniveaus en vormt een leidraad voor scholen en besturen.

Beschrijving in schoolgids

Vanaf schooljaar 2025–2026 zijn scholen verplicht om hun ondersteuningsaanbod, inclusief de basisondersteuning, op te nemen in de schoolgids. Dit vervangt de afzonderlijke publicatie van het schoolondersteuningsprofiel (SOP). De beschrijving sluit aan bij de landelijke norm voor basisondersteuning en de accenten van het samenwerkingsverband.

4.1.2. Adviescommissie Toelaatbaarheid (ACT)

Doel en taakstelling

Wanneer een school – ondanks planmatige inzet binnen de ondersteuningsniveaus één tot en met vier- moeite heeft te voldoen aan de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van een leerling en wanneer er sprake is van handelingsverlegenheid, dan kan de school zich richten tot de adviescommissie toelaatbaarheid (ACT).

De ACT adviseert de directeur-bestuurder over:

1. De toelaatbaarheid van een leerling tot het voortgezet speciaal onderwijs en het op basis daarvan eventueel verstrekken van een Toelaatbaarheidsverklaring (TLV) Voortgezet Speciaal Onderwijs;
2. De toelaatbaarheid van een leerling tot het praktijkonderwijs en het op basis daarvan eventueel verstrekken van een Toelaatbaarheidsverklaring Praktijkonderwijs (TLV PrO);
3. De te nemen stappen bij de continuering van de schoolloopbaan van een leerling dan wel over de inzet van extra ondersteuningsactiviteiten binnen de school, de inzet van arrangementen of andere maatregelen
4. Het inzetten van arrangementen om de extra ondersteuning binnen of buiten de school te kunnen organiseren. De volgende arrangementen kunnen worden aangevraagd:
 - a. Orthopedagogisch didactisch centrum (OPDC) Boost!
 - b. Overstaparrangement
 - c. Overbruggingsarrangement
 - d. Maatwerkarrangement
 - e. OZAPP

Doelgroep van de ACT

De werkzaamheden van de ACT vallen direct onder verantwoordelijkheid van het SWV VO De Langstraat en zijn gericht op ondersteunings- en onderwijsbehoeften van:

- a. Leerlingen ingeschreven op de scholen voor voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs die deel uitmaken van het SWV VO De Langstraat. Voor de leerlingen die deelnemen aan het voortgezet speciaal onderwijs geldt dat deze woonachtig moeten zijn in een van de gemeenten die behoren bij het SWV VO De Langstraat of eerder een TLV vanuit SWV VO De Langstraat gehad hebben;
- b. Leerlingen die ingeschreven staan op scholen voor primair onderwijs die behoren tot het SWV PO Langstraat Heusden Altena en die gaan uitstromen naar het voortgezet onderwijs. Het gaat bij deze groep nadrukkelijk om advisering gericht op de ondersteunings- en onderwijsbehoeften en niet om het formuleren van een advies met betrekking tot schoolniveau. Met betrekking tot dit laatste zijn landelijke kaders en procedureafspraken vastgelegd door de overleggroep POVO.
- c. Leerlingen die door ouders schriftelijk aangemeld zijn bij een school voor voortgezet onderwijs behorend tot het SWV VO De Langstraat, waarbij school in het kader van de zorgplicht behoefte heeft aan een advies op basis van de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte. Het gaat dan bijvoorbeeld om leerlingen die verhuizen naar deze regio of die afkomstig zijn van een residentiële of penitentiaire jeugdinstelling;
- d. Overige aanvragen voor advies worden voorgelegd aan de directeur-bestuurder van het SWV VO De Langstraat.

Betrokkenheid ouders en leerling

Het SWV VO De Langstraat hecht aan samenwerking met ouders, het educatief partnerschap. De positie van ouders is in de verschillende procedures binnen de scholen en het SWV VO De Langstraat verankerd.

Voor de ACT betekent dit dat op de volgende wijze omgegaan wordt met de betrokkenheid van de ouders en leerling:

- a. De aanmelding van de leerling bij de ACT vindt namens het bevoegd gezag plaats door de directie van de school waar de leerling is ingeschreven;
- b. De ouders geven toestemming tot aanmelding door middel van het plaatsen van een handtekening op het aanmeldformulier, waarbij zij ook instemmen met het beschikbaar stellen

- van relevante informatie aan de ACT. Indien de leerling ouder is dan 16 jaar is ook de instemming van de leerling noodzakelijk;
- c. Het algemeen beleid is dat school op overeenstemming gericht overleg voert met ouders en leerling en zichtbaar maakt in de aanmelding dat zij akkoord zijn met de vraag aan de ACT. Daarbij is de zienswijze van ouders en leerling belang. In het aanmeldformulier wordt aan beiden gevraagd om hun zienswijze toe te lichten. Ook wordt bij TLV- en adviesaanvragen gevraagd of er behoefte is aan het mondeling toelichten van hun zienswijze voorafgaand aan de behandeling van aanvraag door de ACT. Indien dat het geval is neemt een van de ACT- leden telefonisch contact op;
 - d. Uiterlijk een week na het uitbrengen van het advies van de ACT is in “Tommy” het besluit van de directeur-bestuurder zichtbaar in de vorm van een brief met inhoudelijke toelichting en/ of een beschikking. Ouders en leerling worden mondeling op de hoogte gebracht van dit besluit door de vertegenwoordiger van de school of bestuur. De ouders hebben via Tommy toegang tot de genoemde brief en/ of beschikking. Daarbij worden zij ook geïnformeerd over de mogelijkheid van beroep en bezwaar tegen de beslissing. In de situaties dat een aanvraag niet wordt toegekend neemt de voorzitter van de ACT op verzoek telefonisch contact op met de vertegenwoordiger van de school en eventueel de ouders om de argumentatie toe te lichten;
 - e. In uitzonderlijke gevallen kan het schoolbestuur overgaan tot aanmelding bij de commissie zonder de toestemming van ouders en/of leerling. De wet passend onderwijs biedt die mogelijkheid. Dat kan alleen wanneer het in het belang van de schoolloopbaan van de leerling is en school zich aantoonbaar heeft ingespannen om overeenstemming te bereiken met ouders over de aanvraag. School mag in dat geval alleen eigen verslaglegging toesturen en geen gebruik maken van externe verslagen en rapportages over de leerling.
 - f. Gedurende het hele proces is de school verantwoordelijk voor de communicatie met en de informatievoorziening richting ouders en leerling.

Samenwerking

De ACT werkt nauw samen met scholen, ouders, jeugdhulp en gemeenten. De commissie is gepositioneerd binnen het samenwerkingsverband en draagt bij aan de beleidsontwikkeling door signalen, trends en knelpunten uit de praktijk te vertalen naar aanbevelingen voor beleidsontwikkeling. De ACT is daarmee niet alleen een beoordelingsorgaan, maar ook een belangrijke schakel in het versterken van passend onderwijs in de regio.

Werkwijze en routing

De ACT beoordeelt aanvragen op basis van een integrale en multidisciplinaire analyse van de leerling in zijn of haar context (school, gezin, vrije tijd, jeugdhulp). De aanvraag verloopt meestal via de school, maar in enkele gevallen, bijv. wanneer de leerling niet staat ingeschreven op een school, kan de aanvraag ook verlopen via de leerplichtafdeling van de gemeente. De ACT toetst de aanvraag op volledigheid en inhoudelijke onderbouwing. Ouders en leerlingen worden actief betrokken in het proces. In uitzonderlijke gevallen kan een aanvraag zonder oudertoestemming worden ingediend, mits dit aantoonbaar in het belang van de leerling is. De aanvraag wordt digitaal ingediend via het systeem *Tommy* en bevat onder meer:

- Een actueel en realistisch beeld van de leerling, vastgelegd in een OPP of onderzoeksverslag;
- Een duidelijke vraagstelling en reden van aanmelding;
- Een overzicht van ingezette ondersteuning en de effecten daarvan;
- De zienswijzen van zowel ouders als leerling.⁸

⁸ Voor een uitgebreide procesbeschrijving m.b.t. de betrokkenheid van ouders en leerling, zie de notitie werkwijze ACT, juni 2025

Daarnaast moeten de volgende documenten worden aangeleverd:

- Aanmeldformulier met handtekeningen van ouders (en leerling indien ouder dan 16 jaar);
- Volledig ingevuld en ondertekend OPP;
- Rapportcijfers vanaf leerjaar 1;
- Verzuimgegevens;
- Onderwijskundig rapport (OKR) voor leerjaar 1 en 2;
- Eventueel medische of psychologische diagnoses;
- Indien beschikbaar: recent intelligentieonderzoek

Voor TLV-aanvragen voor praktijkonderwijs gelden aanvullende eisen vanuit de overheid.

Samenstelling en deskundigheid

De ACT bestaat uit een vaste voorzitter en twee onafhankelijke deskundigen (orthopedagoog of psycholoog), conform de wettelijke vereisten. Indien nodig wordt aanvullende expertise betrokken, zoals een jeugdarts of maatschappelijk werker. De voorzitter is verantwoordelijk voor de coördinatie, beleidsmatige afstemming en externe communicatie.

Monitoring en evaluatie

De ACT publiceert jaarlijks een overzicht van toegekende arrangementen, analyseert trends en doet aanbevelingen voor beleidsontwikkeling. In het kader van kwaliteitszorg worden de effecten van arrangementen gemonitord via het jaarverslag, monitorgesprekken en evaluaties met scholen.

Ontwikkeling en herijking werkwijze ACT

Op basis van verscheidene evaluaties is de werkwijze van de ACT herijkt.⁹ Deze herijking moet bijdragen aan meer transparantie, betere afstemming en een efficiëntere werkwijze binnen het samenwerkingsverband. Belangrijke wijzigingen voor de aankomende vier jaar zijn:

- Er is gekozen voor een vaste voorzitter als aanspreekpunt en beleidskoppeling;
- De mogelijkheden voor arrangementen is uitgebreid;
- De rol van ouders is versterkt in het proces. Verduidelijking van de rol en de betrokkenheid van ouders en leerlingen.
- Het systeem *Tommy* wordt aangepast aan de nieuwe werkwijze.
- Ondersteuningsniveaus binnen scholen zijn nu gekoppeld aan de werkwijze en routing naar de ACT. Dit biedt helderheid over de minimale vereisten voor een aanvraag en bevordert professionalisering m.b.t het OCO-overleg.

4.2. Het ondersteuningsaanbod

Binnen het SWV wordt gewerkt met het bestuurs-/scholenmodel als uitgangspunt voor het organiseren van ondersteuning voor leerlingen binnen het reguliere voortgezet onderwijs. Elke school is primair verantwoordelijk voor het realiseren van een kwalitatief goede en breed inzetbare basisondersteuning. Deze rol wordt ondersteund door het samenwerkingsverband met extra expertise, monitoring en interventies op bovenschool niveau. Het SWV beschikt niet over eigen VSO-scholen binnen de regio, waardoor samenwerking met externe partners en versterking van het aanbod binnen het regulier onderwijs essentieel is.

4.2.1. Voortgezet onderwijs

⁹ zie de notitie werkwijze ACT, juni 2025

Alle VO-scholen binnen het samenwerkingsverband hebben een ondersteuningsstructuur ingericht, bestaande uit een brede basisondersteuning, die planmatig, handelingsgericht en opbrengstgericht is vormgegeven en extra ondersteuning. De beleidsnotitie van het samenwerkingsverband waarin de ondersteuningsniveau's zijn beschreven vormt hiervoor het kader.

Scholen investeren actief op een breed aanbod te hanteren voor leerlingen met uiteenlopende ondersteuningsbehoeften. Voor elke school omvat de basisondersteuning onder meer:

- Signalering en begeleiding door mentoren of coaches;
- Laagdrempelige interventies zoals faalangstreductietrainingen, SoVa-trainingen en studievaardigheidstrainingen;
- Aanpassingen in toetsing en leeromgeving (zoals verlengde toetsing, rustige werkplekken);
- Ondersteuning bij leerproblemen zoals dyslexie en dyscalculie.

Het SWV beschrijft indicatoren voor een goede ondersteuningsstructuur. Dit is uitgangspunt voor uitwisseling en ontwikkeling.

Extra ondersteuning betreft over het algemeen die vormen van begeleiding die niet onder de reguliere of basisondersteuning vallen en die meer intensief, specialistisch of langdurig van aard zijn. De extra ondersteuning op de scholen kent een aantal terugkerende elementen: individuele begeleiding door een specialist (bijvoorbeeld orthopedagoog of leerlingbegeleider), pedagogisch psychologische ondersteuning, time-outvoorzieningen, aangepaste leertrajecten, en samenwerking met externe partners zoals jeugdzorg, GGD of leerplicht. Ook diagnostiek, observatie en specifieke trainingen vallen hieronder wanneer zij buiten de reguliere kaders plaatsvinden.

4.2.2. Praktijkonderwijs

Het praktijkonderwijs binnen het samenwerkingsverband biedt een belangrijke voorziening voor leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften. Via routes zoals de Veilige Route wordt ingezet op het bieden van een veilige, kleinschalige setting. Praktijkscholen werken vanuit een relatiegerichte benadering en bieden maatwerktrajecten gericht op arbeidstoeleiding en sociale ontwikkeling.

4.2.3. Voorgezet Speciaal Onderwijs (VSO)

De verwijzing naar het VSO wordt gezien als een laatste redmiddel binnen het ondersteuningsproces van de VO-scholen in het SWV. Scholen proberen leerlingen zo lang mogelijk binnen het regulier onderwijs te houden, eventueel op een aangepast niveau. Pas wanneer alle ondersteuningsmogelijkheden zijn benut en er geen perspectief meer is op verdere ontwikkeling binnen de school, wordt een verwijzing naar het VSO overwogen. Dit gebeurt meestal bij complexe problematiek, zoals ernstige gedrags- of psychiatrische problemen, of bij langdurige uitval en stagnatie in de ontwikkeling.

Hoewel de aantallen verwijzingen per school klein zijn, worden deze casussen als intensief en zwaar ervaren. De besluitvorming is doorgaans zorgvuldig en gebeurt in overleg met ouders, het ondersteuningsteam en het SWV. Sommige scholen weten VSO-verwijzingen te voorkomen door alternatieve routes aan te bieden, zoals maatwerktrajecten, vertraagde examentrajecten, doorstroom naar entree-opleidingen, of leer-werktrajecten.

Toch blijkt in de praktijk dat het streven om leerlingen binnen het reguliere onderwijs te houden niet altijd haalbaar is. Scholen ervaren handelingsverlegenheid bij complexe casussen en geven aan dat gespecialiseerde ondersteuning soms tekortschiet. Bovendien wordt de verwijzing naar het VSO bemoeilijkt door beperkte capaciteit en lange wachtlijsten, waardoor leerlingen soms noodgedwongen langer in het reguliere onderwijs blijven, ook als dat niet meer passend is. Er is dan ook behoefte aan meer structurele samenwerking tussen regulier VO en VSO, waarbij VSO-expertise eerder en langduriger wordt ingezet, i.p.v. de meer casusgerichte aanpak die nu wordt gehanteerd. Ook gaat het SWV in de nieuwe planperiode inzetten op het versterken van de samenwerking met

VSO-scholen door het opstellen van gezamenlijke afspraken, het faciliteren van kennisdeling en het ontwikkelen van overstaptrajecten.

Het samenwerkingsverband VO de Langstraat heeft geen VSO-scholen binnen de eigen grenzen. Leerlingen worden verwezen naar VSO-scholen in omliggende regio's zoals Tilburg, Den Bosch en Vught.

4.2.4. Tussenvoorzieningen

Binnen en tussen de scholen zijn enkele ondersteuningsstructuren ingericht. Dit zijn interne time-in/out-voorzieningen op VO-scholen, zoals de Veilige Route (MET) en de groeiklas (Curio). In de komende planperiode zullen we de ondersteuningsstructuur verder verbreden en daarmee het regulier onderwijs versterken zodat meer leerlingen naar de reguliere VO-scholen van het samenwerkingsverband kunnen gaan.

4.2.5 OPDC Boost!

De interne werkwijze van Boost! wordt herijkt en geactualiseerd. Daarbij is ook aandacht voor samenwerking met de Werkplaats van Tavenu om bij te dragen aan opbouw van onderwijs voor thuiszittende leerlingen. Hierover zijn met de gemeenten Heusden & Waalwijk en met Tavenu afspraken gemaakt. Er is een tweejarige pilot gestart.

4.3. Doelgroep en dekkendheid

Binnen het SWV is er een breed ondersteuningsaanbod, maar dit aanbod is niet voor alle doelgroepen even goed ontwikkeld en/of beschikbaar. De mate van ondersteuning verschilt per school en per doelgroep. Hieronder volgt een overzicht van het ondersteuningsaanbod per doelgroep:

- *Leerlingen met leerproblemen (zoals dyslexie of dyscalculie):* ondersteuning is vaak onderdeel van de basisondersteuning of lichte extra ondersteuning. Voorzieningen zijn o.a. bijles, remedial teaching, toetsaanpassingen, hulpmiddelen en coaching. De kwaliteit van de ondersteuning verschilt per school.
- *Leerlingen met lichte sociaal-emotionele problematiek:* Veelvoorkomende problematiek: faalangst, spanningen, overprikkeling, moeite met sociale interactie. Ondersteuning via mentorgesprekken, time-in ruimtes, faalangstreductietrainingen en SoVa-trainingen. Op scholen met een sterk pedagogisch klimaat is deze ondersteuning beter ingebed. HAVO/VWO-scholen leggen vaker nadruk op cognitieve prestaties dan op sociaal-emotionele ondersteuning.
- *Leerlingen met ontwikkelingsstoornissen (AD(H)D, ASS):* alle scholen bieden in enige mate ondersteuning, maar aanpak en deskundigheid verschillen sterk. Voorzieningen zoals prikkelarme ruimtes, kleinere klassen en individuele coaching zijn soms aanwezig. ACT signaleert dat deze voorzieningen eerder uitzondering dan regel zijn. Sommige scholen geven aan onvoldoende expertise te hebben, wat kan leiden tot afstroom of ad-hoc aanpak.
- *Meer- of hoogbegaafde leerlingen:* enkele scholen bieden differentiatie, coaching of extra uitdaging. Meerdere scholen geven aan geen expertise te hebben. Hoogbegaafdheid wordt vaak niet herkend, zeker bij bijkomende gedragsproblemen of lage prestaties. Risico op onder advisering en afstroom zonder passend aanbod.
- *ISK-leerlingen (nieuwkomers):* ISK Wereldschool verzorgt tijdelijk onderwijs gericht op taalontwikkeling. Na uitstroom verschuift verantwoordelijkheid naar reguliere VO-scholen. Sommige scholen bieden NT2-coaching en hulpmiddelen. Andere scholen hebben geen NT2-specialisten of passend aanbod. Zorg voor toenemende instroom van Oekraïense vluchtelingen met complexe problematiek.

- *Leerlingen met internaliserende problematiek (angst, depressie, overprikkeling):* Steeds grotere groep, vaak onzichtbaar en pas laat gesignaleerd. Corona heeft geleid tot toename van deze problematiek. Sommige scholen hebben moeite met deze doelgroep en ervaren gebrek aan expertise. OPDC signaleert dat HAVO/VWO-scholen onvoldoende pedagogische klimaat bieden. Voorbeelden van goede ondersteuning: time-in ruimtes, coaching, faalangstreductietrainingen.
- *Leerlingen met externaliserende problematiek (opstandig, impulsief, agressief gedrag):* meerdere scholen geven aan onvoldoende expertise te hebben. Gedrag beïnvloed groepsdynamiek en vraagt meer dan reguliere klassetting kan bieden. Time-outlokalen zijn aanwezig, maar interventies zijn vaak kortdurend en niet structureel. Structurele gedragsverandering en pedagogisch klimaat blijven uitdagingen.
- *Leerlingen met lichamelijke beperkingen, doofheid, blindheid, somatische problematiek:* slechts enkele scholen geven aan ondersteuning te bieden. Sommige scholen geven expliciet aan geen expertise te hebben. Houding van de school speelt een rol: motivatie en openheid zijn bepalend. Goede voorbeelden kunnen andere scholen inspireren.
- *Leerlingen met meervoudige en complexe problematiek:* combinatie van gedragsproblemen, psychische klachten en problematische thuissituatie. Ondersteuning is vaak tijdelijk en casusafhankelijk. Structurele maatwerkvoorzieningen ontbreken. Samenwerking met externe instanties is noodzakelijk, maar wordt als gefragmenteerd en traag ervaren. LPA's bevestigen dat jongeren vaak langdurig in het systeem blijven hangen.
- *Leerlingen met (veelvuldig) verzuim en thuiszitters:* Dit is in toenemend mate een aandachtspunt binnen het SWV. Scholen zochten naar creatieve oplossingen, maar de aanpak was niet structureel geborgd. Omdat het samenwerkingsverband gemeenteoverstijgend werkt, is het verzoek gedaan aan het SWV om een coördinerende rol te vervullen en een plan van aanpak thuiszitters op te stellen waarin de rollen, taken en verantwoordelijkheden van alle betrokken ketenpartners – zoals gemeenten, onderwijs, jeugdzorg en omliggende samenwerkingsverbanden – helder zijn vastgelegd. Het hoofddoel van het plan is dat geen enkel leerplichtig kind of jongere in de regio langer dan drie maanden thuiszit zonder passend onderwijsaanbod, met een sterke focus op preventie en werken aan aanwezigheid¹⁰. Daaraan gekoppeld zijn drie subdoelen: het verkrijgen van een helder beeld (met de nadruk op eenduidige verzuimregistraties, definities en categorieën) van thuiszitters in de regio, het maken van hernieuwde afspraken met alle ketenpartners die aansluiten bij bestaande structuren en actuele regionale ontwikkelingen, en het ontwikkelen van een preventieve aanpak en een dekkend ondersteuningsaanbod voor kinderen en jongeren die extra ondersteuning nodig hebben. Voorwaarden voor het slagen van het plan zijn gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokkenen, een helder en gedeeld plan, het benutten van bestaande regionale infrastructuur en een regierol voor het samenwerkingsverband, ondersteund door een projectgroep met vertegenwoordiging vanuit alle ketenpartners.
- *Voortijdig schoolverlaters en wet van school naar duurzaam werk:* het samenwerkingsverband werkt in de regio samen om vorm en inhoud te geven aan het terugdringen van het voortijdig schoolverlaten en aan het versterken van de route van school naar duurzaam werk. Samen met de partners in de regio wordt ingezet op vier lijnen:
 1. Maatwerktrajecten: extra begeleidingstrajecten voor jongeren die dreigen uit te vallen of zonder diploma het onderwijs verlaten.
 2. Doorlopende leerroutes: versterking van de samenwerking tussen VO–MBO en binnen MBO (bijv. Entree–niveau 2, VAVO, MBO-XP).
 3. Ondersteuning van leerlingen: inzet van coaches, begeleiding en projecten die jongeren helpen een startkwalificatie te behalen.

¹⁰ Voor meer informatie over het plan van aanpak thuiszitters voor deze planperiode verwijzen wij u naar 2025-003 Projectplan Thuiszitters

4. Regionale samenwerking tussen scholen: afstemming van onderwijsaanbod en gezamenlijke pilots/innovaties.

4.4. Knelpunten, versterkingen en veranderingen in 2026-2030

Uit bevindingen en ervaringen van de afgelopen vier jaar blijkt dat de kwaliteit en dekkendheid van het ondersteuningsaanbod tussen scholen sterk varieert. Hierdoor vallen sommige doelgroepen tussen wal en schip, terwijl anderen juist wel structurele ondersteuning krijgen.

4.4.1. Knelpunten en uitdagingen

- *Verschillen in expertise en capaciteit:* niet alle scholen beschikken over voldoende specialistische kennis, zoals op het gebied van ASS, ADHD, hoogbegaafdheid of internaliserende problematiek.
- *Handelingsverlegenheid bij docenten:* de pedagogische-didactische rol van docenten is niet overal voldoende ontwikkeld, waardoor signalering en ondersteuning in de klas niet altijd effectief zijn.
- *Beperkte structurele voorzieningen:* Time-in/out-ruimtes, rustplekken en kleinschalige settings zijn vaak persoonsafhankelijk en niet structureel ingebed.
- *Toenemende problematiek:* vooral internaliserende problematiek en meervoudige problematiek nemen toe, evenals het aantal thuiszitters.
- *Beperkte samenwerking met VSO en gemeenten:* de samenwerking is vaak casusgericht en versnipperd, met lange wachttijden en onduidelijke verantwoordelijkheden.

4.4.2. Versterkingen en veranderingen

Om toe te werken naar een dekkend en kwalitatief goed ondersteuningsaanbod worden de volgende versterkingen en veranderingen doorgevoerd in de nieuwe planperiode:

- *Versterking van de basisondersteuning:* professionalisering van docenten op pedagogisch-didactisch vlak. Structurele inbedding van mentoren, coaches en ondersteuningscoördinatoren volgens de landelijke norm voor basisondersteuning.
- *Systematisering van extra ondersteuning:* heldere kaders en formats voor gelaagde ondersteuning.
- *Uitbreiding van specialistische expertise:* structurele inzet van orthopedagogen, eventueel bovenschools georganiseerd. Regionale kennisdeling tussen gedragsdeskundigen en OCO's.

NB. De door het SWV beschreven ondersteuningsniveau's en indicatoren voor een goede ondersteuningsstructuur vormen het kader en zijn uitgangspunt voor uitwisseling en ontwikkeling met betrekking tot bovenstaande punten.

- *Ontwikkeling van kleinschalige ondersteuningsstructuren:* structurele verankering van rustruimtes, time-in/out faciliteiten en coaching.
- *Meer ruimte voor maatwerk en alternatieve leertrajecten:* ontwikkeling van leerwerktrajecten, verlengde examentrajecten en praktijkgericht onderwijs. Ondersteuning van scholen bij het vormgeven van flexibele routes.
- *Structurele samenwerking met VSO-scholen:* formele overlegstructuur tussen VO en VSO-scholen onder regie van het SWV. Ontwikkeling van overstaptrajecten, ambulante begeleiding en gezamenlijke expertise-uitwisseling.

- *Samenwerking met gemeenten:* gezamenlijke overlegtafel voor aanpak thuiszitters. Regionale afstemming van jeugdhulp en leerplicht. Versterking van preventieve inzet en regie vanuit het SWV.

4.5 Professionalisering, expertisedeling en -versterking

Binnen het SWV wordt professionalisering, faciliteren van kennisdeling tussen de verschillende ketenpartners, expertisedeling en -versterking gezien als een essentiële pijler voor het realiseren van een dekkend netwerk van voorzieningen en het versterken van passend onderwijs. In de periode 2026-2030 wordt ingezet op een systematische, inhoudelijk gerichte en toegankelijke professionaliseringsstructuur die aansluit bij de ambities uit dit OSP en de actuele onderwijsontwikkelingen zoals inclusief onderwijs, interprofessionele samenwerking en preventieve ondersteuning.

Er zal door het SWV een meerjarig professionaliseringsplan worden gemaakt om meer planmatig professionaliseringsaanbod aan te bieden en te integreren. In samenwerking met schoolbesturen wordt verkend op welke onderdelen het SWV over bestuurlijke grenzen heen kan bijdragen aan het versterken en delen van expertise, met als doel om de kwaliteit van ondersteuning en onderwijs voor alle leerlingen te verbeteren. Er wordt verder onderzocht hoe de verbinding met De Langstraatacademie gemaakt kan worden, om te komen tot nog meer geïntegreerd aanbod en het bundelen van krachten.

4.5.1. Strategische uitgangspunten

De professionaliseringsinspanningen zijn gericht op:

- *Versterking van de basisondersteuning op scholen;*
- *Toerusting van OCO's, IB'ers en docenten;*
- *Expertisedeling tussen PO-VO en externe partners;*
- *Verbinding met landelijke kaders zoals de Route naar Inclusief Onderwijs;'*
- *Gebruik van data-informed werken en monitoring van professionaliseringsimpact.*

4.5.2. Het professionaliseringsaanbod

- *Jaarlijkse conferentie en masterclasses:* het SWV organiseert jaarlijks een conferentie waarin actuele thema's centraal staan, zoals inclusief onderwijs, gedragsproblematiek etc. De samenwerking met de verschillende ketenpartners staat hierin ook centraal. Inhoudelijke planning van de conferentie is in samenspraak met SWV PO. Ook worden er masterclasses aangeboden, waaronder voor open inschrijving en specifiek voor OCO's. De laatste is gericht op diepgang van expertise en het versterken van hun rol in de ondersteuningsstructuur.
- *Digitale kennisbank en communicatie:* de website van het SWV wordt doorontwikkeld tot een kennisbank met documentatie over SOP, OPP, TLV, OZA, thuiszittersprotocol, ervaringsverhalen van ouders en jongeren, ouder- en jeugdsteunpunt, cursussen, informatie over regionale initiatieven en partners.
- *Samenwerking met bestaande infrastructuur:* het SWV werkt actief samen met SWV PO-LHA: gezamenlijke conferentie, deelname aan en aansluiting bij leernetwerken/IB-DBG-OCO bijeenkomsten/werkgroepen/masterclasses PO/PO-VO gericht op sectoroverstijgende kennisdeling, afstemming van professionaliseringsbeleid en ter bevordering van samenwerking en uitwisseling. Ook werkt het SWV samen met gemeenten en jeugdhulp m.b.t. afstemming over ketensamenwerking en onderwijszorgarrangementen.

- *VSO-scholen en expertise uitwisseling*: binnen het SWV wordt het delen van expertise met VSO-scholen steeds belangrijker gezien, zowel in preventieve zin als bij terugplaatsingen. Hoewel de structurele samenwerking nog beperkt is, zijn er duidelijke kansen om VSO-expertise eerder en gericht in te zetten binnen reguliere VO-scholen. VSO-scholen beschikken over specialistische kennis op het gebied van complexe gedragsproblematiek, internaliserende stoornissen en onderwijszorgarrangementen, die van grote waarde kan zijn voor VO-scholen die tegen hun grenzen aanlopen. Door VSO-professionals actief te betrekken bij casusoverleg, observaties en coaching van mentoren en docenten, kan handelingsverlegenheid worden verminderd en escalatie worden voorkomen. Het SWV heeft hierin een regierol door deze samenwerking te faciliteren, wederzijds vertrouwen te bevorderen en formele afspraken te maken over inzet, verantwoordelijkheden en terugplaatsingsmogelijkheden. Zo wordt expertisedeling niet alleen een incidentele interventie, maar een structureel onderdeel van een lerende en inclusieve onderwijsregio.

4.5.3. Monitoring, evaluatie en borging

De professionaliseringsactiviteiten worden geëvalueerd via jaarlijkse rapportages, monitorgesprekken met scholen, kwartaalanalyses (bijv. thuiszitters), feedback uit conferenties, masterclasses en leernetwerken.

Om de kwaliteit en continuïteit van professionalisering en expertisedeling binnen het samenwerkingsverband VO De Langstraat te waarborgen, worden in de planperiode 2026–2030 de volgende uitvoeringslijnen gevolgd:

- *1. Meerjarig professionaliseringsplan*: Het SWV stelt een meerjarig plan op waarin strategische doelen, thematische prioriteiten en ontwikkellijnen zijn vastgelegd. Dit plan vormt de basis voor jaarlijkse concretisering en evaluatie.
- *2. Jaarplannen met thematische focus*: Jaarlijks worden thematische jaarplannen opgesteld, afgestemd op actuele onderwijsontwikkelingen en regionale behoeften. Thema's zijn o.a. inclusie, gedrag, thuiszitters en interprofessionele samenwerking.
- *3. Structurele werkgroepen* rond grote ontwikkelthema's (zoals thuiszitters) worden ingericht en gekoppeld aan leernetwerken waarin casuïstiek, good practices en expertise worden gedeeld. Deze netwerken zijn toegankelijk voor professionals uit VO, VSO, PO en ketenpartners.
- *4. Aansluiting bij regionale onderwijsinfrastructuur*: In de nieuwe planperiode gaan wij versterken op samenwerking en professionalisering met de Langstraatacademie. Dit bevordert afstemming, schaalvoordelen en sectoroverstijgende samenwerking.

4.6. Overgang PO-VO

De overgang van primair naar voortgezet onderwijs (PO-VO) binnen het SWV is een cruciaal moment voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften en wordt steeds intensiever en strategischer aangepakt. Beide samenwerkingsverbanden (PO en VO) werken onder één directeur-bestuurder, wat de samenwerking versterkt. Deze samenwerking focust zich op de volgende facetten:

- Bevorderen overgang PO-VO voor specifieke groepen leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften;
- Anders organiseren in de overgang PO en VO;
- Expertisedeling;
- Versterken en voorbereiden van de leerling op de overstap PO-VO.

Deze integrale aanpak moet voorkomen dat leerlingen tussen wal en schip raken en bijdragen aan een succesvolle start in het voortgezet onderwijs. Ook in de nieuwe planperiode krijgt de overgang PO-VO extra aandacht. Hieronder wordt uiteengezet hoe we dit gaan versterken:

- *Vroegtijdige en structurele afstemming:* er wordt gepleit voor eerder en structureel overleg tussen PO- en VO-scholen, bij voorkeur al vanaf groep 7, om leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften tijdig in beeld te krijgen. Dit wordt gedaan via contacten tussen IB'ers en OCO's onderling of een vooraf gepland TAC-ACT overleg voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. Het SWV heeft hierin een actieve regierol in het faciliteren van deze samenwerking. Dit resulteert ook in het wederzijds inzicht krijgen in elkaars context, zoals kennis hebben van elkaars werkwijzen, verwachtingen en ondersteuningsstructuren, zodat dit beter op elkaar aansluit.
- *Versterken van warme overdracht:* naast de overdracht van gegevens is er behoefte aan persoonlijk contact tussen PO- en VO- teams om de ondersteuningsbehoeften van leerlingen goed te begrijpen.
- *Vorbereiding van leerlingen op de overgang:* leerlingen moeten beter voorbereid worden op de sociaal-emotionele en organisatorische veranderingen in het VO. Dit kan via trainingen, overgangsbegeleiders of arrangementen. De inzet is om leerlingen in het PO al eerder kennis te laten maken met wisselende leerkrachten, meer eigen verantwoordelijkheid en meer zelfstandigheid, waarbij het VO in de onderbouwfase zoekt naar manieren om het aantal docenten en wisselingen te beperken en wat meer ondersteuning en begeleiding te bieden. Zo groeien de werelden van PO en VO meer naar elkaar toe.
- *Investeren in inclusieve mindset en voorzieningen:* er is behoefte aan een inclusieve houding binnen VO-scholen en aanpassingen in de fysieke en pedagogische omgeving om kwetsbare leerlingen beter op te vangen.

4.7. Samenwerkingspartners

Passend en inclusief onderwijs is alleen mogelijk door intensieve samenwerking met diverse partners binnen en buiten het onderwijsveld. Het SWV werkt daarom structureel samen met scholen, besturen, gemeenten, jeugdhulporganisaties en ouders om een dekkend netwerk van ondersteuning te realiseren.

- *Onderwijsinstellingen:* de VO-scholen binnen het SWV vormen de kern van het netwerk. Zij zijn verantwoordelijk voor het realiseren van basisondersteuning en het bieden van extra ondersteuning waar nodig. Daarnaast is er goed contact, wat in deze planperiode wordt geïntensiveerd, met VSO-scholen buiten de regio. Met deze scholen worden afspraken gemaakt over toelaatbaarheid in samenspraak met de ACT, monitoring en overstaptrajecten. Ook wordt ingezet op proefplaatsing en het delen van expertise.
- *Samenwerkingsverband PO LHA:* de samenwerking met SWV PO LHA is structureel en intensief. Gezamenlijk wordt gewerkt aan een soepele overgang van PO naar VO, het voorkomen van thuiszitten en het versterken van de basisondersteuning. Er is afstemming over overstaparrangementen en gezamenlijke beleidsontwikkeling. Sinds 2024 vallen beiden SWV's onder één directeur-bestuurder, wat de samenwerking versterkt.
- *Gemeenten:* de vier betrokken gemeenten (Waalwijk, Heusden, Loon op Zand en Altena) zijn cruciale partners in het realiseren van thuisnabij onderwijs. Via het OOGO en de lokale educatieve agenda (LEA) worden afspraken gemaakt over leerplicht, leerlingenvervoer, jeugdhulp en veiligheid. In het grijze gebied tussen onderwijs en zorg worden samengewerkt aan maatwerkoplossingen voor leerlingen met complexe ondersteuningsvragen. Ook wordt er ingezet op sterke lokale teams binnen de hervormingsagenda jeugd. Deze ontwikkeling vormt de kapstok binnen onze samenwerking.

- *Jeugdhulp, GGD en leerplicht:* Jeugdhulporganisaties en de GGD zijn betrokken bij het signaleren en begeleiden van leerlingen met psychosociale problematiek. Op elke VO-school is een jeugdprofessional aanwezig, die fungeert als brug tussen onderwijs en zorg. LPA's zijn betrokken bij het voorkomen van verzuim en thuiszitten. GGD werkt met de M@ZL aanpak. Er zijn gezamenlijke protocollen opgesteld en overlegstructuren ingericht om snel te kunnen schakelen.
- *Ouders en leerlingen:* ouders zijn volwaardige partners in het ondersteuningsproces. Via het hoorrecht en instemmingsrecht op het OPP worden zij actief betrokken. Het ouder- en jeugdsteunpunt biedt informatie, ondersteuning en signaleert knelpunten, dit steunpunt wordt ook continu doorontwikkeld. Via de website worden ouders in ieder geval op heldere wijze geïnformeerd over de mogelijkheden en routes in passend onderwijs. De ondersteuningsplanraad (OPR), waarin vertegenwoordigers van scholen, ouders en leerlingen zitting nemen, heeft instemmingsrecht op het ondersteuningsplan en de meerjarenbegroting.

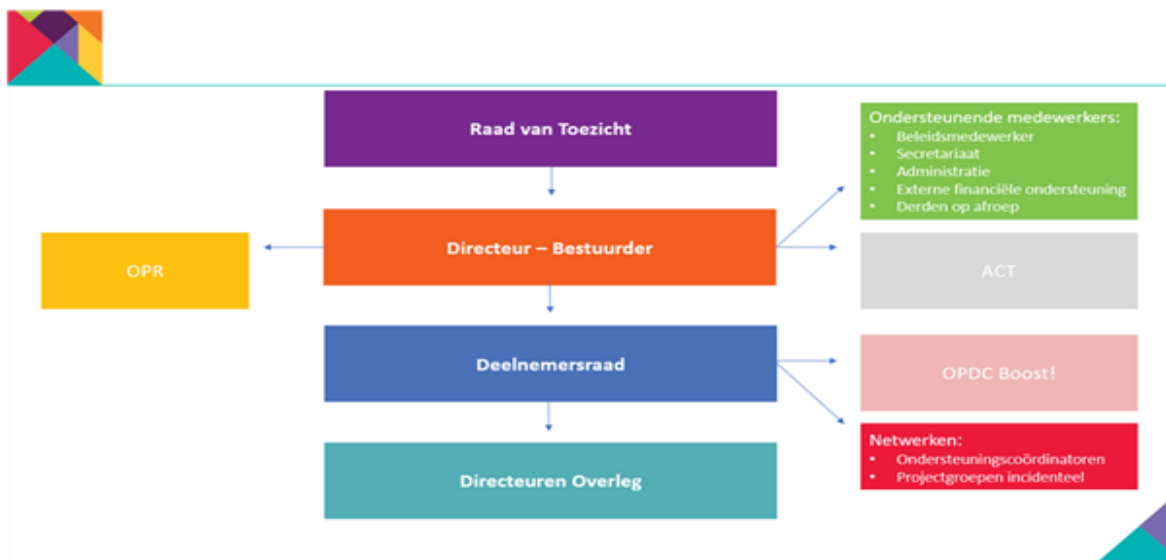
5. Organisatie en beheer

5.1. Governance en organisatie

In de planperiode 2022–2026 kende het samenwerkingsverband VO De Langstraat een governance-structuur waarin het toezichthoudend bestuur, gevormd door de aangesloten schoolbesturen, een centrale rol speelde in de beleids- en besluitvorming. Deze structuur is in 2024 fundamenteel gewijzigd met de invoering van een two-tier model. In dit nieuwe model is een onafhankelijke Raad van Toezicht geïnstalleerd, die op afstand toezicht houdt op de maatschappelijke opdracht en de doelmatige inzet van middelen. De directeur-bestuurder heeft een mandaat gekregen dat vergelijkbaar is met dat van het PO-samenwerkingsverband, waardoor slagkracht en bestuurlijke autonomie zijn vergroot. De schoolbesturen zijn gepositioneerd in een Deelnemersraad (DNR), waarin zij via instemmings- en adviesrechten invloed uitoefenen op strategische documenten zoals het ondersteuningsplan en de meerjarenbegroting. Ook fungeert deze raad als inspraakorgaan namens de deelnemende scholenbesturen. Deze omslag in governance-structuur markeert een belangrijke professionaliseringsslag in de organisatie van het samenwerkingsverband, waarbij transparantie, duidelijke rolverdeling, onafhankelijk toezicht en gedeeld eigenaarschap centraal staan.

Naast deze gremia kent het samenwerkingsverband een Directeurenoverleg (DO), dat een adviserende rol vervult bij beleidsontwikkeling en uitvoering. De Ondersteuningsplanraad (OPR) blijft ongewijzigd functioneren als medezeggenschapsorgaan en is actief betrokken bij de totstandkoming van het ondersteuningsplan.

De organisatie van het SWV, als bureau, is compact en efficiënt ingericht. De directeur-bestuurder wordt ondersteund door een beleidsmedewerker kwaliteit, een beleidsmedewerker die tevens lid is van de ACT, een gedeeld secretariaat met het PO-SWV. De financiële administratie is uitbesteed aan een extern bureau.

5.2. Kwaliteitsbeleid

Het kwaliteitsbeleid van het SWV is in 2025 geactualiseerd en in een handboek uiteengezet.¹¹ Het beleid is gebaseerd op een integrale benadering waarin zowel systematische als mensgerichte elementen samenkomen. De PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act) vormt de ruggengraat van het kwaliteitszorgsysteem en wordt toegepast op alle niveaus: van strategisch beleid tot uitvoering en evaluatie van arrangementen. Daarnaast is de IMWR-cirkel (Inspireren-Mobiliseren-Waarderen-Reflecteren) verankerd in het kwaliteitsdenken van het SWV. Deze cirkel benadrukt het belang van dialoog, samenwerking en gezamenlijke reflectie. Deze mensgerichte elementen dragen ook bij aan een lerende cultuur binnen het SWV als netwerkorganisatie.

De kwaliteitszorg wordt zichtbaar gemaakt via:

- Jaarplannen en jaarbegrotingen;
- Schoolgids – ondersteuningsaanbod wordt hierin vastgelegd en wordt minimaal elk jaar geëvalueerd
- Plannen van aanpak van werkgroepen (zoals thuiszitters en hoogbegaafdheid)
- Monitorgesprekken op schoolniveau
- Evaluaties van arrangementen en projecten
- Collegiale visitaties
- Jaarverslagen van ACT, OPDC en het SWV zelf

De kwaliteitskalender is afgestemd op deze twee cycli en bevat concrete activiteiten en verantwoordingsmomenten. Deze kalender wordt jaarlijks geactualiseerd en afgestemd met de vergaderplanning van de gremia, zodat inhoud en besluitvorming goed op elkaar aansluiten.

5.3. Financiën

Het uitgangspunt is en blijft dat de organisatie van het SWV in omvang klein is en blijft en de middelen zoveel als mogelijk naar de besturen en daarmee de scholen gaan.

¹¹ Voor meer informatie zie handboek kwaliteit SWV VO de Langstraat

Uit de meerjarenbegroting blijkt dat de financiële positie gezond is, vormt het stijgende deelnamepercentage aan het VSO een structureel risico. Dit percentage ligt met 4,4% ruim boven de streefwaarde van 2%, wat leidt tot hogere afdrachten en druk op het eigen vermogen. In de meerjarenbegroting is daarom rekening gehouden met een afbouw van de bovenmatige reserves en een bijstelling van de middelen voor arrangementen vanaf 2026. De financiële ruimte die dan vrijkomt binnen het SWV gaat naar de scholen. Het samenwerkingsverband voert een terughoudend financieel beleid en werkt met een strakke planning- en controlcyclus, gericht op doelmatige inzet van middelen en het waarborgen van continuïteit.

6. Tot slot

Dit ondersteuningsplan voor de periode 2026–2030 markeert een volgende stap in de gezamenlijke opdracht van het Samenwerkingsverband VO De Langstraat om passend en inclusief onderwijs te realiseren voor alle leerlingen in de regio. In dit plan zijn bestaande lijnen voortgezet, scherpener aan waar nodig, maar leggen ook nieuwe accenten om beter in te spelen op de actuele uitdagingen en kansen binnen het voortgezet onderwijs.

De koers is helder: we zetten in op versterking van de basisondersteuning, intensivering van samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs, en het ontwikkelen van kleinschalige, flexibele ondersteuningsstructuren voor leerlingen met complexe ondersteuningsvragen en gaan gericht versterken om de thuiszittersproblematiek aan te pakken. Daarbij ligt de nadruk op drie pijlers: inclusief, preventief en samen.

Een belangrijk uitgangspunt in deze planperiode is het financieel gezond blijven als samenwerkingsverband. De stijgende deelname aan het VSO vormt een structureel risico, dat we actief willen keren. Door gerichte inzet op versterking van de basisondersteuning, het ontwikkelen van maatwerkvoorzieningen en het bevorderen van overstaptrajecten, streven we naar een daling van het deelnamepercentage VSO van 4,46% naar maximaal 2%. Dit draagt niet alleen bij aan thuisnabij onderwijs, maar ook aan het behoud van een solide financiële basis.

De samenwerking met het PO-samenwerkingsverband wordt in deze planperiode verder geïntensiveerd. Onder één directeur-bestuurder werken beide verbanden aan een soepele overgang PO–VO, gezamenlijke professionalisering en het voorkomen van thuiszitten. De werkgroep PO–VO, gezamenlijke conferenties en afstemming rond arrangementen zijn concrete voorbeelden van deze versterkte samenwerking. Ook de gezamenlijke inzet op kennisdeling en expertiseversterking draagt bij aan een meer inclusieve en samenhangende ondersteuningsstructuur over de sectoren heen.

Daarnaast krijgt de samenwerking met VSO-scholen een structurele impuls. Waar voorheen vooral op casusniveau werd samengewerkt, zetten we nu in op formele overlegstructuren, gezamenlijke expertise-uitwisseling en het ontwikkelen van overstaptrajecten. VSO-expertise wordt actief ingezet binnen reguliere VO-scholen, zowel preventief als bij overstaptrajecten, zodat handelingsverlegenheid wordt verminderd en escalatie voorkomen. Hiermee wordt de samenwerking met het VSO niet alleen een vangnet, maar een strategisch onderdeel van het ondersteuningsaanbod.

De VO-scholen en hun besturen krijgen in dit plan veel ruimte en verantwoordelijkheid om deze ambities lokaal vorm te geven. Dat vraagt om eigen beleid waarin wordt beschreven hoe de ondersteuning op schoolniveau is ingericht, hoe samenwerking met gemeenten en jeugdhulp wordt vormgegeven, en hoe expertise wordt gedeeld en versterkt. Het samenwerkingsverband faciliteert

deze ontwikkeling met een compacte organisatie die zich richt op regie, verbinding en kennisdeling.

Met dit plan willen we niet alleen voldoen aan wettelijke verplichtingen, maar vooral bijdragen aan een onderwijslandschap waarin elke leerling zich gezien, gehoord en ondersteund voelt. We blijven leren, ontwikkelen en verbeteren – samen met scholen, ouders, gemeenten en partners – zodat we in 2030 een belangrijke stap dichterbij inclusief onderwijs zijn gekomen.

Bijlage 1: Vangnetbepaling

Inleiding

Op 1 januari 2022 is de nieuwe wet in werking getreden rond de vereenvoudiging van de bekostiging in het VO. Als gevolg van die vereenvoudiging ligt de teldatum niet meer op 1 oktober, maar op 1 februari. Hiermee komt de groeibekostiging van het GO (gespecialiseerd onderwijs) te vervallen. Samenwerkingsverbanden moeten als gevolg van de vereenvoudiging bekostiging VO een vangnetbepaling voor aanvullende bekostiging in hun ondersteuningsplan opnemen. Deze vangnetbepaling is er voor scholen voor gespecialiseerd onderwijs (go-scholen) die te maken krijgen met een meer dan gemiddelde toename in het aantal leerlingen na 1 februari. In deze notitie wordt uiteengezet hoe de vangnetbepaling voor dit SWV eruit kan zien. Allereerst wordt ingegaan op de definitie van een meer dan gemiddelde groei. Vervolgens wordt uiteengezet welke stappen doorlopen kunnen worden, gevolgd door de gevolgen voor de GO-scholen en het SWV. Tot slot formuleert het SWV een voorstel voor de DNR (deelnemersraad).

Definitie meer dan gemiddelde groei

Er is sprake van een meer dan gemiddelde toename als het aantal ingeschreven leerlingen met een TLV hoger ligt in de periode 2 februari – 1 juni (periode 2) meer bedraagt dan het aantal ingeschreven leerlingen de periode 1 september – 1 februari (periode 1) uit hetzelfde schooljaar.

Bekostiging meer dan gemiddelde groei (vangnetbepaling)

Het SWV bekostigt de leerlingen als er sprake is van meer dan gemiddelde groei, conform de modelbepaling van het steunpunt passend onderwijs. Dat houdt in dat de volgende stappen worden doorlopen:

Stap 1: Vaststellen van een meer dan gemiddelde toename

- Allereerst stelt de go-school vast dat er sprake is van een meer dan gemiddelde toename van het aantal leerlingen volgens bovenstaande definitie.
- De school vergelijkt het aantal ingeschreven leerlingen met een TLV (inclusief residentiële leerlingen niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI) op de school op drie momenten in hetzelfde schooljaar met elkaar, namelijk op 1 september, 1 februari en 1 juni.
- Als het aantal leerlingen in periode 2 (verschil tussen 1 juni en 1 februari) meer bedraagt dan in periode 1 (verschil tussen 1 februari en 1 september) dan is er sprake van een meer dan gemiddelde toename.

Stap 2: Vaststellen van de hoogte van de vangnetbekostiging per samenwerkingsverband

- Indien er sprake is van een meer dan gemiddelde toename conform stap 1 hierboven, berekent de go-school de hoogte van de vangnetbekostiging per samenwerkingsverband.
- De go-school kijkt alleen naar de instroom en uitstroom van de leerlingen vanuit elk SWV in de periode 2 februari t/m 1 juni. De go-school trekt apart voor elke ondersteuningscategorie het aantal leerlingen dat is uitgestroomd af van het aantal leerlingen dat is ingestroomd (netto instroom per ondersteuningscategorie). Voor de instroom wordt alleen gekeken naar ingeschreven leerlingen met een nieuwe TLV en nieuwe residentiële leerlingen niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI. Voor de uitstroom gaat het om alle leerlingen, niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI. Deze werkwijze is vergelijkbaar met de uitvoering van de groeiregeling van vóór de invoering van de vereenvoudiging van de bekostiging VO.

- Vervolgens vermenigvuldigt de go-school de netto instroom per ondersteuningscategorie met het bedrag per leerling dat bij die ondersteuningscategorie hoort. De uitkomsten per ondersteuningscategorie worden dan bij elkaar opgeteld om het totaalbedrag per samenwerkingsverband vast te stellen.
- De bedragen per leerling sluiten aan op de bedragen die horen bij de 1 februari telling.
- Het bedrag per leerling voor (V)SO-scholen is het basisbedrag per leerling plus het ondersteuningsbedrag dat hoort bij de betreffende ondersteuningscategorie.
- Het bedrag per leerling voor SBO-scholen is het basisbedrag per leerling plus het ondersteuningsbedrag dat hoort bij SBO-leerlingen.
- Het totaalbedrag per swv per go-school is minimaal € 0. Oftewel, GO-scholen hoeven geen geld terug te betalen aan SWV in verband met de vangnetbekostiging.
- GO-scholen sturen de declaratie uiterlijk 1 oktober naar het SWV. Het SWV betaalt deze factuur pas in het volgende kalenderjaar, maar ontvangt deze toch uiterlijk 1 oktober, zodat deze informatie beschikbaar is bij het opstellen van de begroting. Mocht 1 oktober vanwege omstandigheden niet lukken, dan vindt hierover afstemming plaats tussen de GO-school en het SWV.

Stap 3: Uitbetaling door het samenwerkingsverband

- Het SWV verifieert de declaratie en vervolgens betaalt het swv de declaratie in het volgende kalenderjaar aan de GO-school.